

Bir Hak Mücadelesinin Adıdır

8 Mart...

Odamız 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla bir basın açıklaması yaptı.

25 Kasım 1909'da Amerika Birleşik Devletleri tarihî belgelerine "en büyük kadın grevi" olarak geçen bir grev gerçekleşir. En büyük kadın grevi olma nedeni greve çıkan 20 bin gömlek işçisinin yüzde 80'inin kadın olmasıdır. Çoğu taleplerin kabul edilmesiyle Şubat 1910'da sona eren grevin ardından Kopenhag'da toplanan II. Enternasyonal'de 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak anılması önerisi getirilir. Savaş yılları ardından Birleşmiş Milletler kadınlara eşit hakların verilmesinin dünya barışını güçlendi-

receği gerekçesi ile 1977 tarihinde 8 Mart'ın "kadın hakları, uluslararası barış günü" olarak anılmasını kabul eder.

Bizim yaşadığımız coğrafyada ise ilk kez 1921'de komünist kadınlar tarafından kutlanır 8 Mart ancak tekrar anılması için 54 yıl geçmesi gerekir. 12 Eylül askeri darbesi ile birlikte ülkedeki tüm toplumsal muhalefete olduğu gibi kadın örgütlenmeleri de yasaklandı. Dört yıl süren bu yasağın ardından 80'li yılların ortasından itibaren evlerde toplanmaya başlayan ve taleplerini sokağa da taşıyan kadınlar çeşitli kampanyalar etrafında örgütlendiler. 90'lı yıllardan itibaren daha geniş katılımlarla anılmaya başlanan 8 Mart'lar günümüzde de "huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması ve kamu esenliğinin sağlanması" amaç ve bahaneleriyle yasaklanmaya çalışılsa da her yıl çeşitli etkinlikler ve yürüyüşlerle kutlanmaktadır.

Dünya Kadınlar Günü, kadın hakları açısından verilen mücadelenin ve bugünlere nasıl geldiğinin hatırlanmasını sağlayan ve hiç unutulmaması gereken özel bir gündür. Ancak özellikle medyada Mart ayı yaklaşırken herkesin aklına Dünya Kadınlar Günü gelmekte; yıl boyunca gazetelerin sadece magazin ve üçüncü sayfalarında yer verilen, eve mahkum edilmiş kadınları daha da pasifize eden televizyon programları görmezden gelinerek, bir

anda başarılı girişimci kadın haberlerinden kadınların seçme ve seçilme oranlarına, cinsiyet eşitsizliklerine kadar aslında her an gündemimizde olan ama gündem yapılmayan bir çok konu bir anda önümüze serilmekte. Hatta daha da kötüsü 8 Mart haftası boyunca bütün mağaza vitrinleri "sevgililer günü", "anneler günü" formatında görmeye alışkın olduğumuz tüketime yönelik, "8 Mart afişleriyle donatılmakta, on-line satış yapan istisnasız tüm mağazalar Dünya Kadınlar Günü'nün ne için kutlandığına dair methiyeler dizdikten sonra, indirim oranlarını açıklamaktalar. Öyle ki bu kervana pervasızca katılan firmalardan birisi de çoğunluğu kadınlardan oluşan, 132 çalışanını sendikalı olmaları gerekçesiyle işten çıkaran bir kozmetik firması.

Hak mücadelesinin çok önemli dönüm noktalarından biri olan Dünya Kadınlar Günü içi boşaltılarak, sıradanlaştırılmakta ve popüler kültürün bir parçası haline getirilmektedir. 8 Martları "Ekmek, Gül ve Hürriyet" uğruna canlarını vererek bizlere armağan eden kadınların kemikleri sızlamıyordur umarız?

8 Mart arefesinde ekranlardan ve gazete sayfalarından taarruza uğradığımız "kadın verileri" kadınlığın eğitimde, istihdamda, siyasal temsilde, sağlıkta ne denli geri, dayakta, tecavüzde, yoksullukta ve acılarda ne denli "ileri" olduğunu göstermekte:

Dünyada günde 1 doların altında geçinmek zorunda kalan 1.2 milyar yoksulun yüzde 70'ini kadın ve çocuklar oluşturuyor.

Ücretsiz aile işçilerinin yüzde 61'i, ama dünyadaki kamu ve özel sektör yöneticilerin yalnızca yüzde 21'ini kadınlar oluşturuyor.

Dünyada 700 milyon kadın beslenme, içme suyu, sağlık hizmetleri ve eğitim olanaklarından yoksun.

Dünyada okuma-yazması olmayanların yüzde 67'sini kadınlar oluşturuyor.

Her yıl 1.5 - 3 milyon arası kadın dayak yediği, şiddete uğradığı ya da ikinci sınıf muamelesi gördüğü için yaşamını yitiriyor.

Ülkelerin gelişmişlik oranları değişmekle birlikte şiddet ve tecavüz vakaları hiç değişmiyor. Örneğin Fransa'da her dört günde bir, bir kadın eşi tarafından dövülerek öldürülüyor, Almanya'da her beş kadından biri, eşinden fiziksel ve cinsel taciz görüyor. Gana'da 10-18 yaş arası kızların çoğu cinsel taciz tehlikesi altında. Paraguay'da her on günde, bir kadın öldürülüyor. Ülkemizde ise hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %36.

8 Mart günümüzde önemli bir soruna dikkat çekiyor. Halen hem ülkemizde hem de dünyada siyasetten ekonomiye, istihdamdan eğitime birçok alanda cinsiyet eşitsizliği hüküm sürüyor. Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu'na göre Türkiye 144 ülke arasından 131. Sıraya gerilemiş durumda.

Kadınların kamusal alandaki temsiliyeti hiç parlak değil. Kadınların seçme ve seçilme hakkını elde ettiği 1935 yılından bu yana TBMM'sine giren kadın sayısı yüzde yirmiyi geçememiş. Dünyada seçim yapılan ve kadın parlamenterleri bulunan 173 ülke arasında Türkiye'nin yeri 160'ıncı sırada ve kadın milletvekili oranları açısından Mozambik, Burundi, Tanzanya, Uganda, Surinam, Etiyopya, Bolivya, Türkmenistan,

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KAPSAMINDA SÖYLEŞİ YAPILDI

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kapsamında ve JMO Kadın Komisyonu organizasyonu ile "Bir Var Olma Tarzı Olarak Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" üzerine bir söyleşi düzenlendi. Söyleşi Kadın Komisyonu adına Buket Yarrabaş Ecemiş'in yaptığı açılış konuşması ile başladı. AÜ İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Çiler Dursun tarafından gerçekleştirilen söyleşiye özellikle genç meslektaşlarımızın yoğun ilgisi oldu. Farklı meslek gruplarının da katılım gösterdiği söyleşi soru-cevap ve katkı sunumları ile son buldu. Söyleşinin ardından davetlilere bir kokteyl verildi.

Bangladeş, Kazakistan, Kongo gibi ülkelerin oranları Türkiye'yi birkaç kat geçmekte. Kamuda çalışan kadınların oranı %38 olmasına karşılık üst düzey yöneticilerin sadece yüzde sekizi kadınlardan oluşmakta.

Okuryazar olmayan nüfus içerisinde büyük bir çoğunluğu kadınlar oluşturuyor. Türkiye'nin güneyinde ve doğusunda, 6-14 yaş arasındaki kız çocuklarının yüzde 50'sinden fazlası okula gidememekte, kırsal kesimlerde ise 11-14 yaş arası kızların yüzde 60'ından fazlası okula kayıtlı olmadığı belirtilmektedir.

Yüzde 20lere yaklaşan işsizlik oranının yansıması erkeklerde %9 iken kadınlarda %14. Çalışabilir nüfusun yaklaşık %47'si istihdam edilirken, bu oranının erkeklere yansıması %66 olurken kadınlarda %29'da kalmaktadır. Kadınların çalışma hayatındaki dezavantajlı durumu sadece daha az istihdam edilmeyle sınırlı kalmıyor. Birçok ülkede çalışan kadınların ortalama geliri erkeklerin ortalama gelirinden daha düşük bir seviyede kalmakta.

Cinsiyet eşitsizliğine dayalı daha birçok şey anlatılabilir ancak ne denli acı verici olursa olsun, bu rakam ve oranları art arda dizmek gerçekte fazla bir

anlam ifade etmiyor. Sorun bunlara neden olan sebepleri kavramakta yatıyor. Hangi koşulların kadınların tüm dünyada her alanda böylesi muazzam bir ayrımcılıkla yüz yüze kalmasına yol açtığını kavrayabilmek. Tarihte tahakküm ve sömürüye dayalı tüm toplumsal ilişki türleri, bir sınıflı toplum biçiminden diğerine, biçim değiştirerek de olsa devredilir. Yükselen kapitalizmin devraldığı kadınlık manzarası, kadınların ikinci sınıf varlıklar olarak konumlarının dinsel buyruklarla tescil edildiği, kamusal alandan, yani iktisadî, siyasal, toplumsal karar alma süreçlerinden dışlandıkları, beden ve cinsellikleri üzerinde ağır bir denetim ve tahakkümün sürdürüldüğü bir sahnedir.

Kapitalist sistem içerisinde kadınların kazandığı her hak, yeni ve farklı eşitsizliklere dönüşmektedir. Örneğin mülk edinme, eğitim görme, çalışma, sosyal güvence, seçme ve seçilme gibi hakları kazanmaları cinsiyet eşitliğini sağlayamamış, eğitim düzeylerinin erkeklerin gerisinde seyretmesine ve “kadınca” alanlara yöneltilmesine, en düşük gelir ve prestijli işlerde yoğunlaşmalarına, siyasal karar mekanizmalarındaki temsillerinin vitrin değerinin üzerine çıkamamasına, eril şiddete uğramalarına, ev işleri ve çocukların bakım yükünü hemen tümüyle üstlenmelerine engel oluşturmamıştır. Bir başka deyişle sistem, devraldığı eşitsizliği boyutlandırarak sürdürmektedir. Çünkü öncelleri gibi kapita-

lizm de bir kaynak aktarma rejimidir; emekçilerden patronlara, azınlıklardan hâkim gruplara, kadınlardan erkeklere aktarılan kaynakların giderek azalan sayıda elde yoğunlaşması, bir sistem mantığıdır.

Kadınların özgür, eşit bireyler olarak yaşamın her alanında var olabilmesi, toplumsal karar alma mekanizmalarına katılabilmesi kadınlar tarafından yürütülecek bir uğraştır, bir başka deyişle bir kadın hareketini gerektirir. Hayatın her alanında maruz kaldıkları ayrımcılık ve eşitsizliğe karşı duran tekil kadınlara destek olabilecek ve topluca karşı durmaya zemin oluşturabilecek bir kadın hareketini... Böyle bir hareket, kadınların devasa boyutlardaki sorunlarına, kuşkusuz bugünden yarına köklü çözüm getiremez; ama bizlere ev hapsinin, toplumdaki ikincil konumumuzun bir yazgı olmadığını kavratacak, zedelenmiş özgüvenimizi kazanmamızın önünü açacak, yalnız olmadığımızı gösterecek ve toplumsal mücadele süreçlerinde kadınların konumu sorununu sürekli gündemde tutmayı olanaklı kılacaktır.

Daha özgür ve daha eşit bir yaşam için daha çok 8 Martlara ihtiyacımız var. Tüm kadınların Dünya Kadınlar Günü kutlu olsun.

Saygılarımızla

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu